

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
Πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Π.3.2.5 Εκπαιδευτικά σενάρια και μαθησιακές δραστηριότητες,
σύμφωνα με συγκεκριμένες προδιαγραφές, που αντιστοιχούν σε
30 διδακτικές ώρες ανά τάξη

Αρχαία Ελληνική Γραμματεία

Γ΄ Γυμνασίου

Θεματική ενότητα:

Ευριπίδη, «Ελένη»: Εισαγωγή στο Δράμα

Τίτλος:

«Είναι λοιπόν η τραγωδία...»

Συγγραφή: ΒΑΓΙΑ ΖΗΚΑ

Εφαρμογή: ΜΑΡΙΑ ΤΣΟΥΜΑΡΗ

ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ

Θεσσαλονίκη 2014

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΕΡΓΟΥ

ΠΡΑΞΗ: «Δημιουργία πρωτότυπης μεθοδολογίας εκπαιδευτικών σεναρίων βασισμένων σε ΤΠΕ και δημιουργία εκπαιδευτικών σεναρίων για τα μαθήματα της Ελληνικής Γλώσσας στην Α/βάθμια και Β/βάθμια εκπαίδευση» MIS 296579 (κωδ. 5.175), - ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΠΡΑΞΗ, στους άξονες προτεραιότητας 1-2-3 του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση», η οποία συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και εθνικούς πόρους.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: Ι. Ν. ΚΑΖΑΖΗΣ

ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: ΒΑΣΙΛΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ

ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ: Π.3.2.1. Εκπαιδευτικά σεναρία και μαθησιακές δραστηριότητες, σύμφωνα με συγκεκριμένες προδιαγραφές, που αντιστοιχούν σε 30 διδακτικές ώρες ανά τάξη.

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΠΑΡΑΔΟΤΕΟΥ: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ

Υπεύθυνοι υπο-ομάδας εργασίας αρχαίας ελληνικής γλώσσας δευτεροβάθμιας: Λάμπρος Πόλκας, Κοσμάς Τουλούμης

ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ: ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

<http://www.greeklanguage.gr>

Καραμαούνα 1 – Πλατεία Σκρα Τ.Κ. 55 132 Καλαμαριά, Θεσσαλονίκη

Τηλ.: 2310 459101 , Φαξ: 2310 459107, e-mail: centre@komvos.edu.gr

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Α. ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ

Τίτλος

Είναι λοιπόν η τραγωδία...

Εφαρμογή σεναρίου

Μαρία Τσούμαρη

Δημιουργία σεναρίου

Βάγια Ζήκα

Διδακτικό αντικείμενο

Αρχαία Ελληνική Γραμματεία (από μετάφραση)

Τάξη

Γ΄ Γυμνασίου

Χρονολογία

Από 22-09-2014 έως 06-10-2014.

Σχολική μονάδα

Διαπολιτισμικό Γυμνάσιο Ευόσμου.

Διδακτική / θεματική ενότητα

Ευριπίδη, «Ελένη»: Εισαγωγή στο Δράμα

Διαθεματικό

Όχι

Εμπλεκόμενα γνωστικά αντικείμενα

Χρονική διάρκεια

5 διδακτικές ώρες στην τάξη, παράλληλα με 3 εβδομάδες ασύγχρονης συνεργατικής εργασίας των μαθητών στο σπίτι.

Χώρος

Ι. Φυσικός χώρος:

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Εντός σχολείου: αίθουσα διδασκαλίας,
II. Εικονικός χώρος: GoogleDrive τάξης.

Προϋποθέσεις υλοποίησης για δάσκαλο και μαθητή

Για τον δάσκαλο:

Στο σενάριο αξιοποιούνται ευρέως συνεργατικές πρακτικές, άρα ο «διδακτικός θόρυβος» είναι αναμενόμενος και ο ίδιος ο διδάσκων πρέπει να είναι εξοικειωμένος με τον ομαδικό τρόπο εργασίας και την ανάλογη διαχείριση των μαθητών. Ο διδάσκων πρέπει να γνωρίζει το συνεργατικό περιβάλλον του GoogleDrive (πρέπει να έχει προηγηθεί η δημιουργία λογαριασμών των μαθητών στο Gmail) και, γενικά, όλα τα εργαλεία που προτείνονται στο σενάριο.

Για τον μαθητή:

Εξοικείωση των μαθητών με τις διαδικασίες της συνεργατικής μάθησης, την κριτική έρευνα στο διαδίκτυο, την αξιοποίηση των εγγράφων Google.

Εφαρμογή στην τάξη

Το συγκεκριμένο σενάριο εφαρμόστηκε στην τάξη.

Το σενάριο στηρίζεται

Βάγια Ζήκα: «Είναι λοιπόν η τραγωδία...», Αρχαία Ελληνική Γραμματεία, Δραματική ποίηση Ευριπίδη «Ελένη», Γ΄ Γυμνασίου, 2012.

Το σενάριο αντλεί

-

B. ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ / ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η συγκεκριμένη εφαρμογή διαφοροποιήθηκε σε αρκετά σημεία από το συνταγμένο σενάριο, προσαρμόζοντας τις «απαιτήσεις» της διδάσκουσας στα δεδομένα της τάξης. Ωστόσο διατηρήθηκαν οι αρχές και το σκεπτικό της διδακτικής πρότασης όπως το έχει διατυπώσει η συντάκτης του: πρόκειται για σταδιακή μύηση των μαθητών στην

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

τραγωδία με ελάχιστη αξιοποίηση του σχολικού βιβλίου. Οι μαθητές, ερευνώντας στο διαδίκτυο (σε αρχαιογνωστικά περιβάλλοντα, σε ιστοσελίδες σχετικές με το θέατρο αλλά και με ελεύθερη αναζήτηση) και εμπλεκόμενοι σε διαδικασίες που ενισχύουν τον οπτικοακουστικό γραμματισμό, ασχολούνται με την τραγωδία σε μια αντίστροφη πορεία από το παρόν στο παρελθόν και καταλήγουν σε δικούς τους «ορισμούς». Η εισαγωγή στο δράμα διδάσκεται στα βασικά της μέρη με επαγωγική λογική, αφόρμηση από επιβιώσεις της τραγωδίας σήμερα και σημείο εκκίνησης την εικόνα και το βίντεο.

Γ. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σύλληψη και θεωρητικό πλαίσιο

Η διδακτική πρόταση βασίζεται στη λογική και την πρακτική *διερευνητικών* και *εποικοδομιστικών προσεγγίσεων* σε σχέση με την «κατάκτηση» της γνώσης (Bruner, Vygotsky). Η γνώση χτίζεται σταδιακά από τους μαθητές με τη διακριτική καθοδήγηση των Φύλλων Εργασίας, τα οποία γίνεται προσπάθεια να αφήνουν περιθώρια ελευθερίας στους μαθητές και να μην εγκλωβίζουν σε στεγανά την αυτενέργεια και την έκφραση της δημιουργικότητάς τους. Αξιοποιούνται ευρέως σημειωτικοί πόροι του διαδικτύου και αρχαιογνωστικά περιβάλλοντα «ανοιχτού τύπου», ώστε η διερεύνηση να είναι ουσιαστική, όχι προσχηματική, και η γνώση προκύπτει μέσω αξιοποίησης πληροφοριών και «αναγνώρισης» των ειδικών «σημείων» της εικόνας και του βίντεο.

Δ. ΣΚΕΠΤΙΚΟ-ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ ΤΟΥΣ

Γνώσεις για τον κόσμο, αξίες, πεποιθήσεις πρότυπα, στάσεις ζωής

- Έμφαση σε συνεργατικές πρακτικές και καλλιέργεια της αίσθησης της «ομάδας»: οι μαθητές εργάζονται σε ομάδες με συγκεκριμένη αποστολή για

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

κάθε ομάδα και αξιοποιούνται οι συνεργατικές δυνατότητες των εγγράφων Google.

- Δημιουργία - κατασκευή «προσωπικού νοήματος» μέσω διερεύνησης και οικοδόμησης της γνώσης και αποφυγή «έτοιμων λύσεων»: οι μαθητές οδηγούνται στη διαμόρφωση προσωπικής εκτίμησης για το τι είναι η τραγωδία ως γραμματειακό είδος στην τελική φάση του σεναρίου.
- Σταδιακή σύνθεση του «όλου» μέσα από τα μέρη: οι ομάδες αρχικά εξοικειώνονται με τους όρους «δράμα» και «τραγωδία» και οδηγούνται στο να ανακαλύψουν μόνοι τους βασικά σημεία που είναι απαραίτητα στην επόμενη φάση του σεναρίου (προετοιμασία): ακολούθως, προβαίνουν σε εις βάθος διερεύνηση των παραπάνω (επιμερισμός κατά ομάδες διαφορετικές από τις αρχικές) και, στο τέλος, καλούνται να συνθέσουν τις γνώσεις που αποκόμισαν για την Τραγωδία (με αναδιάταξη ομάδων - «Όλον»).

Γνώσεις για τη γλώσσα

Στόχος είναι η οικοδόμηση «προσωπικού νοήματος», με επαγωγική λογική και συνεργατικές πρακτικές.

- Δημιουργία πολυτροπικών κειμένων: παρουσιάσεις, βίντεο.
- Εξοικείωση με τα κειμενικά είδη της παρουσίασης, τον κειμενικό τύπο της περιγραφής, το γλωσσάρι, τη δημιουργία συγκριτικών πινάκων, μέσω της αξιοποίησης των εγγράφων Google, που επιτρέπουν επεξεργασία και συν-επεξεργασία.
- Συνειδητοποίηση της ρευστότητας του ψηφιακού κειμένου μέσω της αξιοποίησης των εγγράφων Google.

Γραμματισμοί

Στόχος είναι η οικοδόμηση «προσωπικού νοήματος», με επαγωγική λογική και συνεργατικές πρακτικές.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Κλασικός γραμματισμός

- Διδασκαλία της εισαγωγής στην τραγωδία.

Νέοι γραμματισμοί - Κριτικός Γραμματισμός

- Κριτική αξιοποίηση της πληροφορίας: οι μαθητές επιλέγουν μόνο τις πληροφορίες ή/και τις εικόνες που θα αποδειχθούν χρήσιμες στις επόμενες φάσεις της έρευνας.
- «Αναγνώριση» οπτικοακουστικού υλικού, οπτικός και ακουστικός γραμματισμός που πραγματώνεται με επαγωγική εξαγωγή θεμελιωδών στοιχείων. Αυτά τα στοιχεία συνιστούν την ουσία της τραγωδίας στο παρόν και το παρελθόν. Οι μαθητές εξάγουν την πληροφορία μέσω του βίντεο και της εικόνας.
- Συνειδητοποίηση των «ορίων» αξιοποίησης των ανοιχτών περιβαλλόντων και θεώρησή τους με κριτικό τρόπο: οι μαθητές αντιλαμβάνονται ότι πρέπει να ερευνήσουν σε περισσότερα από ένα περιβάλλοντα ή/ και ελεύθερα στο διαδίκτυο, προκειμένου να συντάξουν την εργασία τους, καθώς οι πληροφορίες δεν είναι πάντα επαρκείς για κάθε θέμα.
- Κριτική αντιμετώπιση των γνώσεων που παρέχονται από το σχολικό βιβλίο (κριτική της αυθεντίας): οι μαθητές ανακαλύπτουν μόνοι τους τη γνώση και, ακολούθως, συγκρίνουν τα ευρήματά τους με αυτά που προτείνονται στο σχολικό βιβλίο. Ελέγχουν και την ορθότητα του ορισμού του Αριστοτέλη με τον ίδιο τρόπο.

Διδακτικές πρακτικές

Με τις διδακτικές πρακτικές αναμένεται οι μαθητές / οι μαθήτριες:

- Να αποκτήσουν στάση αυτενέργειας.
- Να κατακτήσουν τις δεξιότητες:
 - Της συνεργασίας.
 - Της κριτικής αξιοποίησης της πληροφορίας.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

- ο Του οπτικού γραμματισμού.
- ο Της παρουσίασης.

Ε. ΛΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

Αφετηρία

Όπως αναφέρει η συντάκτης του σεναρίου, η συνήθης μέθοδος διδασκαλίας της εισαγωγής στο δράμα γενικά και στην τραγωδία ειδικότερα επικεντρώνεται στην αξιοποίηση του σχολικού βιβλίου προς την κατεύθυνση της έτοιμης γνώσης, την οποία ο μαθητής καλείται να αποστηθίσει, χωρίς ενδεχομένως να αντιλαμβάνεται τις διαπλοκές και τις συνδέσεις με τις επιβιώσεις του δράματος στο δικό του παρόν. Είναι, επίσης, αποκαρδιωτικό το γεγονός ότι στην εισαγωγή προβλέπεται από το Αναλυτικό Πρόγραμμα να αφιερωθούν μόλις δύο διδακτικές ώρες, για διδακτέα ύλη που περιλαμβάνει αρκετές σελίδες με υλικό πρωτόγνωρο για τους μαθητές στο πλαίσιο της σχολικής τους ζωής. Σε αυτή τη διδακτική πρόταση επιχειρείται αφόρμηση από το παρόν, με έρευνα των ποικίλων επιβιώσεων της τραγωδίας σήμερα και σταδιακή επαγωγική εξαγωγή καίριων σημείων που αφορούν την ουσία του δράματος. Με τον τρόπο αυτό, γίνεται προσπάθεια να αποκτήσει «νόημα» η τραγωδία ως γραμματειακό είδος και ως παράσταση και ανα-παράσταση για τον μαθητή, ενώ παράλληλα ο μαθητής δημιουργεί τη γνώση που οφείλει να γνωρίζει με βάση τους στόχους του Αναλυτικού Προγράμματος. Τέλος, παρόλο που η εισαγωγή στο δράμα διδάσκεται αυτόνομα στο σχολείο, γίνεται προσπάθεια σύνδεσής της με τη συγκεκριμένη τραγωδία, την «Ελένη», ώστε οι μαθητές να εισαχθούν πιο ομαλά στο αρχαίο κείμενο.

Σύνδεση με τα ισχύοντα στο σχολείο

Η διδασκαλία συγκεκριμένων σημείων της εισαγωγής στο δράμα (βλ. κεφ. [Δραματική ποίηση](#) και [Η τραγωδία](#)) από την Ιστορία της Αρχαίας Ελληνικής Γραμματείας προβλέπεται από το [Αναλυτικό Πρόγραμμα](#) για την Αρχαία Ελληνική Γραμματεία

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

της Γ΄ Γυμνασίου, όπως και για την [αντίστοιχη ενότητα](#) της Β΄ Λυκείου. Υπάρχει, επίσης, σύνδεση με τη Νεοελληνική Γλώσσα, καθώς οι μαθητές ασκούνται στη δημιουργία παραγράφων, περιγραφικών κειμένων. Γίνεται προσπάθεια να μνηθούν οι μαθητές ουσιαστικά στην *πολυτροπικότητα* (έννοια γνωστή στους μαθητές ήδη από την [3^η Ενότητα](#) της Νεοελληνικής Γλώσσας Α΄ Γυμνασίου), εφόσον καλούνται να αξιοποιήσουν ποικίλους σημειωτικούς πόρους και να δημιουργήσουν δικούς τους, που τους ενσωματώνουν με έμφαση στην εικόνα και το βίντεο. Υπάρχει θεματική σύνδεση με την [5^η Ενότητα](#) της Νεοελληνικής Γλώσσας Α΄ Γυμνασίου («Γνωρίζω το μαγικό κόσμο του θεάτρου και του κινηματογράφου»), την [6^η Ενότητα](#) («Οι δημιουργικές δραστηριότητες στη ζωή μου») και την [7^η Ενότητα](#) («Ο κόσμος μέσα από την οθόνη-εικόνα»). Τα σχετικά με τις απαρχές του δράματος, που ανάγονται στον Διόνυσο και τη λατρεία του, είναι δυνατόν να συνδεθούν με το μάθημα των Θρησκευτικών, με την έννοια της διερεύνησης στοιχείων λατρείας σε προγενέστερες του χριστιανισμού θρησκείες.

Αξιοποίηση των ΤΠΕ

Η διδακτική πρόταση έχει στόχο την επαγωγική εξαγωγή των βασικών στοιχείων της εισαγωγής στο δράμα και την τραγωδία από τους μαθητές. Προς αυτήν την κατεύθυνση είναι δυνατόν να συμβάλουν οι ΤΠΕ. Οι μαθητές περιηγούνται εικονικά σε χώρους τους οποίους δε θα ήταν δυνατόν να επισκεφτούν, χωρίς την αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών (αρχαία θέατρα, μουσεία που διαθέτουν αρχαία αγγεία με σχετικές παραστάσεις, αλλά δεν είναι προσιτά στους μαθητές), αξιοποιούν συγκεκριμένο υλικό που υπάρχει σε αυτούς τους χώρους και δημιουργούν πολυτροπικά κείμενα οι ίδιοι. Με αυτόν τον τρόπο, εισάγονται ουσιαστικά και όχι προσχηματικά στην έννοια της *πολυτροπικότητας*.

Επίσης, ενισχύεται η προσπάθεια για κριτική αξιοποίηση του διαδικτύου, καθώς η έρευνα ξεκινά από ελεύθερη αναζήτηση, συνεχίζεται με οδηγία για συγκεκριμένους δικτυακούς τόπους (οι οποίοι, ωστόσο, είναι ανοιχτά διερευνητικά

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

περιβάλλοντα και δεν παρέχουν τη γνώση έτοιμη στους μαθητές), ενώ σε αρκετές περιπτώσεις προτείνεται η διασταύρωση στοιχείων με την έννοια της σύγκρισης των ευρημάτων των μαθητών με τους όρους που προτείνουν έγκριτες ιστοσελίδες. Αυτή η διαδικασία έχει επιπλέον στόχο την όξυνση της κριτικής ικανότητας των μαθητών, καθώς τους επιτρέπει να αντιληφθούν τα «όρια» των ανοιχτών περιβαλλόντων και τους «προτρέπει» να μην αποδέχονται άκριτα οτιδήποτε μπορούν να συναντήσουν στο διαδίκτυο.

Τέλος, το σενάριο αξιοποιεί τα έγγραφα Google, καθώς εκτός από «ανοιχτά» λογισμικά (με την έννοια της παραμετροποίησης από τον χρήστη) δίνουν και τη δυνατότητα της συνεργατικής επεξεργασίας από ομάδες μαθητών (η οποία δεν υπάρχει για παράδειγμα στο MSOffice).

Κείμενα

Κείμενα σχολικών εγχειριδίων

Δραματική Ποίηση - [Ευριπίδη, «Ελένη»](#) Γ΄ Γυμνασίου.

Ιστορία της Αρχαίας Ελληνικής Γραμματείας Α΄, Β΄, Γ΄ Γυμνασίου:

- [Δραματική ποίηση](#)

- [Η τραγωδία](#)

Νεοελληνική Γλώσσα Α΄ Γυμνασίου

-3^η Ενότητα : [«Πολυτροπικότητα»](#)

-5^η Ενότητα : [«Γνωρίζω το μαγικό κόσμο του θεάτρου και του κινηματογράφου»](#)

-6^η Ενότητα : [«Οι δημιουργικές δραστηριότητες στη ζωή μου»](#)

-7^η Ενότητα : [«Ο κόσμος μέσα από την οθόνη-εικόνα»](#)

Κείμενα εκτός σχολικών εγχειριδίων

[«Μικρός Απόπλους»](#) [Κείμενα σε ηλεκτρονική μορφή – Υπεύθ. Άγγ. Περδικούρης].

Υποστηρικτικό/εκπαιδευτικό υλικό

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Βίντεο

[Βιντεοθήκη](#) μουσικών αναπαραστάσεων αρχαίας ελληνικής μουσικής [«Λύραυλος»:
Κέντρο Ελληνικής Μουσικής Κληρονομιάς]

[«Ελένη»](#) του Ευριπίδη, Κρατικό Θέατρο Βορείου Ελλάδος, Μονή Λαζαριστών-
Σκηνή «Σωκράτης Καραντινός» 2008, μετάφραση: Σοφία Νικολαΐδου, σκηνοθεσία:
Γιάννης Παρασκευόπουλος, σκηνικά-κοστούμια: Σοφία Παπαδοπούλου [πηγή:
Κρατικό θέατρο Βορείου Ελλάδος]

Κρατικό Θέατρο Βορείου Ελλάδος (ΚΘΒΕ): [Αρχείο Παραστάσεων](#)

[Ψηφιοποιημένο Αρχείο Εθνικού Θεάτρου](#)

Τραγούδια / Ηχητικά αποσπάσματα

Κρατικό Θέατρο Βορείου Ελλάδος (ΚΘΒΕ): [Αρχείο Παραστάσεων](#)

[Μουσικά δείγματα](#) αναπαραστάσεων αρχαίας ελληνικής μουσικής [πηγή:
«Λύραυλος»: Κέντρο Ελληνικής Μουσικής Κληρονομιάς]

Όμηρος, [«Ιλιάδα», ραψωδία Β΄](#) (απόσπασμα), Εθνικό Θέατρο 21/10/2010,
μετάφραση: Δ. Ν. Μαρωνίτης, απαγγελία: Στ. Γουλιώτη, μουσική: Ηρώ [πηγή:
YouTube].

Φωτογραφίες

«Οδυσσεύς», Πολιτιστικός Κόμβος του Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού:
[Φωτογραφικό Αρχείο](#) [Αρχαία Θέατρα].

Ιστοσελίδες

[Beazley Archive](#) [The Classical Art Research Center and the Beazley Archive]

[Greek Myth Index](#) [Greek Mythology]

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Ηλεκτρονικός Κόμβος για την Ελληνική Γλώσσα [Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας]:

[«Όψεις του προσώpeίου»](#)

[Κρατικό Θέατρο Βορείου Ελλάδος](#)

[Νόησις](#) [Πύλη της Αρχαίας Ελληνικής Επιστήμης και Τεχνολογίας - Κέντρο Διάδοσης Επιστημών και Μουσείο Τεχνολογίας].

«Οδυσσεύς», Πολιτιστικός Κόμβος του Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού::

[Πολιτιστικός διαδραστικός χάρτης.](#)

[Perseus Digital Library](#) [Ψηφιακή Βιβλιοθήκη του Περσέα].

Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα [Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας]:

-[Ηλεκτρονικά λεξικά](#)

-Παράλληλη αναζήτηση στα [Σώματα Νέων Ελληνικών Κειμένων](#).

[Stoa - Metis](#) [The Stoa Consortium: Serving news, projects, and links for Digital Classicists everywhere].

[Theoi Greek Mythology](#) [Exploring Mythology in Classical Literature & Art].

[Φιλολογικά Βήματα στο Web](#) [πηγή: Ιστοχώρος του Στ. Παπακωνσταντίνου - Πανελλήνιο Σχολικό Δίκτυο].

Διδακτική πορεία / στάδια /φάσεις

Η διδασκαλία της εισαγωγής του δράματος όχι μετωπικά αλλά με την ενεργή συμμετοχή και την ερευνητική δράση (δεκατετράχρονων) μαθητών είναι από μόνη της ένας πειραματισμός, όχι τόσο στο επίπεδο αναζήτησης πληροφοριών, όσο της σύνθεσής τους σε ένα σύνολο που να έχει συνοχή και να νοηματοδοτεί την όλη διαδικασία.

Στην εφαρμογή του συγκεκριμένου σεναρίου επιχειρήθηκε και ένας δεύτερος πειραματισμός: η διεξαγωγή της όλης διαδικασίας, ή τουλάχιστον του μεγαλύτερου μέρους της, όχι στον φυσικό χώρο του σχολείου, αλλά στον εικονικό χώρο του

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

GoogleDrive, και η συνεργατική επεξεργασία των Φύλλων Εργασίας στο σπίτι σε χρόνο πρόσφορο για κάθε μαθητή και κάθε ομάδα. Η επιλογή ήταν συνειδητή, για την καλλιέργεια συνεργατικών δεξιοτήτων και την παγίωση στη συνείδηση των μαθητών της χρήσης του διαδικτύου για παιδαγωγικούς-διδακτικούς σκοπούς. Ήταν ταυτόχρονα και μια επιλογή ανάγκης, γιατί η πρόσβαση στο εργαστήριο πληροφορικής είναι προβληματική – καθώς το σχολείο αριθμεί δεκαοκτώ τμήματα, όλες οι διαθέσιμες ώρες του εργαστηρίου καλύπτονται από συναδέλφους της Πληροφορικής. Το τμήμα στο οποίο εφαρμόστηκε το σενάριο αποτελείται από εικοσιπέντε μαθητές και είχε από την περσινή χρονιά εμπειρία εφαρμογής διδακτικών σεναρίων.

Στο πλαίσιο αυτό δημιουργήθηκαν πέντε λογαριασμοί Gmail – ένας για κάθε ομάδα – και ένας επιπλέον για τη διδάσκουσα, στο GoogleDrive του οποίου δημιουργήθηκε ειδικός φάκελος με τον τίτλο του σεναρίου «Είναι, λοιπόν, η τραγωδία...» στον οποίο δόθηκε πρόσβαση σε όλες τις ομάδες. Στον φάκελο αυτό αναρτήθηκαν σταδιακά τα Φύλλα εργασίας κάθε Φάσης και μέσα σε αυτόν πραγματοποιήθηκαν συνεργατικά όλες οι σχετικές εργασίες των παιδιών, χρησιμοποιώντας τις δυνατότητες που δίνουν τα έγγραφα και οι παρουσιάσεις Google.

Για τον ίδιο λόγο αναμορφώθηκαν τα Φύλλα Εργασίας.

Α΄ Φάση

Οι μαθητές χωρισμένοι σε 4 ομάδες.

*Διάρκεια: 1ώρα στο εργαστήριο πληροφορικής – ασύγχρονη εργασία των μαθητών στο περιβάλλον GoogleDrive στο σπίτι τους, με βάση το **Κοινό Φύλλο Εργασίας** – 1ώρα παρουσίαση των εργασιών τους στην αίθουσα του τμήματος.*

Σε μια εισαγωγική ώρα στο εργαστήριο πληροφορικής, οι μαθητές εξοικειώθηκαν με το περιβάλλον εργασίας. Ειδικότερα, χωρίστηκαν σε τέσσερις ομάδες (δύο

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

υπολογιστές αναλογούσαν σε κάθε ομάδα), μοιράστηκαν τους κωδικούς των λογαριασμών Gmail, και αναζήτησαν στο GoogleDrive της διδάσκουσας (μέσω του *Shared with me*) τον Φάκελο του Σεναρίου «Είναι λοιπόν η τραγωδία» και άνοιξαν το Κοινό Φύλλο Εργασίας της Α΄ Φάσης, για μια πρώτη επαφή με το θέμα.

Το κοινό Φύλλο Εργασίας διαφοροποιήθηκε, ώστε να αποτελέσει αντικείμενο συν-επεξεργασίας από όλες τις ομάδες ταυτόχρονα. Οι δραστηριότητές του μοιράστηκαν στις τέσσερις ομάδες και ως τελικό προϊόν ορίστηκε αυτό που το αρχικό Φύλλο προέβλεπε ως μια προαιρετική δυνατότητα: «μία τελική συνεργατική παρουσίαση».

Διευκρινίστηκαν οι όροι ασύγχρονης επεξεργασίας του κοινού Φύλλου, τα καθήκοντα κάθε ομάδας και κάθε μέλους της. Κάθε ομάδα όρισε τις αρμοδιότητες των μελών της. Οι ομάδες είχαν μια εβδομάδα στη διάθεσή τους για να ανταποκριθούν στα ζητούμενα του κοινού Φύλλου Εργασίας αυτής της φάσης.

Στο κοινό Φύλλο Εργασίας οι μαθητές αναζήτησαν στο Λεξικό και στα [Σώματα Κειμένων](#) της Πύλης για την Ελληνική Γλώσσα (Α΄ Ομάδα) και με ελεύθερη αναζήτηση στο διαδίκτυο (Β΄ Ομάδα) τις χρήσεις των λέξεων «δράμα» και «τραγωδία» σήμερα. Η ίδια διαδικασία επαναλήφθηκε και για τις εικόνες και τα βίντεο, αυτή τη φορά, ωστόσο, πιο συγκεκριμένα για το «αρχαίο δράμα» (Γ΄ Ομάδα) και την «αρχαία τραγωδία» (Δ΄ Ομάδα).

Στόχος της όλης διερεύνησης, σύμφωνα με τη συντάκτη του σεναρίου, είναι η εξαγωγή κάποιων πρώτων παρατηρήσεων από τους μαθητές σχετικά με θέματα όπως η προέλευση, τα θέματα, ο χώρος και ο τρόπος παρουσίασης, τα μέρη της τραγωδίας, προκειμένου να εισαχθούν οι μαθητές στην επόμενη φάση, η οποία περιλαμβάνει σε βάθος διερεύνηση για κάθε ένα από τα παραπάνω ζητήματα. Όλα τα παραπάνω είναι δυνατόν να προκύψουν μέσω της προηγούμενης έρευνας με αξιοποίηση της εικόνας και του βίντεο.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Οι ομάδες ανάρτησαν τα δεδομένα της έρευνάς τους και σχετικές εικόνες και βίντεο στο GoogleDrive και προέκυψαν συνεργατικά τελικά ένα πολυτροπικό έγγραφο και μία παρουσίαση.

Την επόμενη εβδομάδα σε μια διδακτική ώρα στην αίθουσα της τάξης και με βιντεοπροβολέα παρουσιάστηκαν και αξιολογήθηκαν οι εργασίες των μαθητών με βάση τη συνεργατική τους συνέπεια, αλλά και με τα κριτήρια που προτείνονται στο σενάριο:

Η αξιολόγηση σε αυτή τη φάση ήταν περισσότερο διαγνωστική και διαμορφωτική: στόχος ήταν η σταδιακή μύηση σε βασικά στοιχεία του δράματος, οπότε η έστω μικρή συνεισφορά κάθε μαθητή και κάθε ομάδας κρίθηκε απολύτως σημαντική. Όσον αφορά το τελικό ζητούμενο, τη δημιουργία παρουσίασης από τις ομάδες, ελέγχθηκε αν περιλαμβάνει (τελική αξιολόγηση Α΄ Φάσης):

- Δύο τουλάχιστον εικόνες (και αγγεία) με Σατύρους ή/και τον Διόνυσο.
- Δύο τουλάχιστον εικόνες από αρχαία θέατρα.
- Δύο τουλάχιστον εικόνες παραστάσεων.
- Δύο τουλάχιστον βίντεο παραστάσεων.
- Δύο τουλάχιστον εικόνες για τα πρόσωπα.
- Αναγνώριση τουλάχιστον δύο μυθολογικών προσώπων και υποθέσεων τραγωδιών
- Εντοπισμό τουλάχιστον δύο «κατά ποσόν» μερών της τραγωδίας.

Οι μαθητές ανακάλεσαν προϋπάρχουσες γνώσεις τους, σχολίασαν την κυρίαρχη τάση για σημασιολογική ταύτιση των όρων «δράμα» και «τραγωδία» σήμερα, παρόλο που η Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα κάνει αναφορά στο γραμματειακό είδος. Κεντρίστηκε το ενδιαφέρον τους σχετικά με θέματα όπως η προέλευση, τα θέματα, ο χώρος και ο τρόπος παρουσίασης, τα μέρη της τραγωδίας. Έγιναν πολύ ενδιαφέρουσες παρατηρήσεις για τον τρόπο αντιμετώπισης των πληροφοριών που κατακλύζουν το διαδίκτυο.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Επειδή, πάντως, ο όγκος των νέων για τους μαθητές δεδομένων ήταν πολύ μεγάλος, δυσκολεύτηκαν να αφομοιώσουν το περιεχόμενο και τις διαφοροποιήσεις των όρων. Επίσης προκλήθηκε από τη διδάσκουσα συζήτηση για τη δομή της Παρουσίασής τους: επισημάνθηκε το γεγονός ότι οι διαφάνειές τους ήταν βαρυφορτωμένες με κείμενο, ενώ οι φωτογραφίες και τα βίντεο τοποθετήθηκαν στο τέλος. Ακολούθησαν προτάσεις για αισθητική και ουσιαστική βελτίωση της Παρουσίασης και για εκμετάλλευση των δυνατοτήτων για πολυτροπικότητα που προσφέρουν οι νέες τεχνολογίες.

B' Φάση

Ασύγχρονη εργασία των μαθητών στο περιβάλλον του GoogleDrive στο σπίτι τους, με βάση τα Φύλλα Εργασίας της Β' Φάσης – 2 διδακτικές ώρες παρουσίαση των εργασιών τους στην αίθουσα του τμήματος.

Οι μαθητές χωρίστηκαν σε πέντε ομάδες εργασίας – η 5^η ομάδα συγκροτήθηκε από την επιλογή ενός μέλους από τις υπόλοιπες τέσσερις ομάδες και πήρε και αυτή τον κωδικό του λογαριασμού της στο Gmail. Αναζήτησαν στο GoogleDrive τα Φύλλα Εργασίας της Β' Φάσης, κάθε ομάδα διάλεξε το Φύλλο Εργασίας που επιθυμούσε, και πήραν διορία μια εβδομάδα για να τα επεξεργαστούν συνεργατικά στο σπίτι τους.

Την επόμενη εβδομάδα χρησιμοποιήθηκαν δύο διδακτικές ώρες στην αίθουσα του τμήματος για την παρουσίαση των εργασιών των ομάδων, έγινε συζήτηση επί των εργασιών και αξιολόγηση του τελικού προϊόντος και της συνεργασίας των ομάδων από τα μέλη τους και τη διδάσκουσα.

Γενικά και σε αυτή τη φάση ακολουθήθηκε η διαδικασία που προτείνεται στα Φύλλα Εργασίας στο συνταγμένο σενάριο, αλλά με κάποιες διαφοροποιήσεις.

Τα Φύλλα Εργασίας αυτής της φάσης διαφοροποιήθηκαν και ενοποιήθηκαν ως προς το τελικό ζητούμενο: για όλες τις ομάδες ορίστηκε να παρουσιάσουν τα αποτελέσματα της έρευνάς τους με μία συνεργατική πολυτροπική παρουσίαση, για να

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

κεφαλαιοποιήσουν οι μαθητές την σχετική εμπειρία που απέκτησαν από την πρώτη φάση. Η αρχική πρόβλεψη του σεναρίου ήταν σε άλλα Φύλλα η σύνταξη ενός άρθρου με υπερσυνδέσμους, σε άλλα ενός γλωσσarium ή ενός πίνακα με υπερσυνδέσμους. Δεν ακολουθήθηκε, επειδή η εφαρμογή πραγματοποιήθηκε στην αρχή της σχολικής χρονιάς και οι μαθητές δεν είχαν προλάβει ακόμη να διδαχτούν τη δομή ενός άρθρου ούτε τη δημιουργία γλωσσarium με υπερσυνδέσμους και η σχετική προεργασία θα γιγάντωνε ακόμη περισσότερο το χρόνο της εφαρμογής.

Ειδικότερα:

Στην ΟΜΑΔΑ 1^η: [ΑΠΟ ΠΟΥ ΠΡΟΗΛΘΕ Η ΤΡΑΓΩΔΙΑ;](#) οι μαθητές κλήθηκαν να εντοπίσουν αρχαία αγγεία που σχετίζονται με το δράμα και την τραγωδία σε αρχαιογνωστικά ανοιχτά περιβάλλοντα ([Beazley Archive](#), [Perseus](#)), (με αξιοποίηση του Google Translate για μετάφραση των όρων ή των δύσκολων λέξεων, καθώς τα περιβάλλοντα είναι στην αγγλική γλώσσα) να ερευνήσουν για κάποιες πληροφορίες σχετικές με αυτούς τους όρους (π.χ. *Χορός*, *Σάτυρος*, *θύρσος*, *θυμέλη*, *μάσκα*...) και να εντοπίσουν τις πρώτες «συνδέσεις» με τη διονυσιακή λατρεία. Κατόπιν να επεκτείνουν την έρευνα για τον Διόνυσο και τη λατρεία του, για αγγεία και πληροφορίες, να συσχετίσουν τις πληροφορίες με το έθιμο του καρναβαλιού σήμερα και ως τελική «εργασία» να συντάξουν μία πολυτροπική παρουσίαση για την προέλευση του δράματος, την τελική διαμόρφωση και την ακμή της τραγωδίας κατά την κλασική εποχή και την επιβίωσή της σήμερα.

Ωστόσο, η διαχείριση των αγγλόφωνων αρχαιογνωστικών περιβαλλόντων δυσκόλεψε την ομάδα και, με αυτό ως αφορμή, η συνεργασία μεταξύ των μελών της διαταράχτηκε, παρατηρήθηκε απροθυμία συμμετοχής («γιατί να αναλάβω εγώ κάτι δύσκολο και όχι ο άλλος...») με αποτέλεσμα να μην κάνουν καμιά ανάρτηση στο GoogleDrive. Για να εκτονωθούν οι εντάσεις, η ομάδα διαλύθηκε και τα μέλη της στελέχωσαν τις υπόλοιπες τέσσερις ομάδες.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Στην ΟΜΑΔΑ 2^η: **ΒΡΕΙΤΕ ΤΟΝ ΜΥΘΟ!** οι μαθητές κλήθηκαν να εντοπίσουν τους μύθους στους οποίους στηρίζονται τα θέματα των τραγωδιών, ξεκινώντας την έρευνα από το [Αρχείο Παραστάσεων](#) του Κρατικού Θεάτρου Βορείου Ελλάδος, και να δημιουργήσουν μια πολυτροπική σχετική παρουσίαση. Ειδικότερα, ασχολήθηκαν με τις υποθέσεις κάποιων τραγωδιών, για τις οποίες υπάρχει αναρτημένο οπτικοακουστικό υλικό (βίντεο, φωτογραφίες) Αναζήτησαν υλικό και για την «Ελένη» του Ευριπίδη (βίντεο και φωτογραφίες), χωρίς όμως να καταγράψουν κάποιες παρατηρήσεις τους σχετικά με την υπόθεση και τα πρόσωπα του έργου. Αν και η πρόβλεψη του Φύλλου Εργασίας ήταν να δημιουργήσουν πίνακα με τους μυθολογικούς κύκλους από τους οποίους αντλεί τα θέματά της η τραγωδία, οι μαθητές κατέγραψαν τα σωζόμενα έργα των τριών τραγικών και δεν μπόρεσαν να οδηγηθούν σε συμπεράσματα για τις πηγές άντλησης της θεματολογίας. Ωστόσο, δημιούργησαν μια προσεγμένη παρουσίαση με αλληπάλλληλες φάσεις επεξεργασίας και έμφαση στην πολυτροπικότητα. Άλλωστε, όπως σημειώνει και η συντάκτης του σεναρίου, στην αξιολόγηση της ομάδας στόχος είναι να αντιληφθούν οι μαθητές σε γενικές γραμμές από πού αντλούν τα θέματά τους οι τραγωδοί και να έρθουν σε επαφή με κάποιους σημαντικούς μύθους, ακόμη κι αν δεν καταλήξουν βάσει της έρευνάς τους απολύτως στην εύρεση των ζητούμενων μυθολογικών κύκλων.

Στην ΟΜΑΔΑ 3^η: **ΛΕΙΤΕ ΤΟΝ ΧΩΡΟ!** οι μαθητές κλήθηκαν να δημιουργήσουν μία πολυτροπική παρουσίαση σχετική με τον χώρο παρουσίασης των τραγωδιών (και της «Ελένης») ξεκινώντας από το τώρα, συγκρίνοντας πέντε βίντεο του [Κρατικού Θεάτρου Βορείου Ελλάδος](#), και περιγράφοντας τον χώρο. Ωστόσο, η σύγκριση των πέντε βίντεο από την πλευρά των μαθητών έχασε το στόχο της: κατέγραψαν σε μία διαφάνεια οτιδήποτε τους εντυπώσασε γενικά και άσχετα με την έννοια του χώρου! Τον [διαδραστικό χάρτη](#) και εικόνες των αρχαίων θεάτρων στο [φωτογραφικό αρχείο](#) της ιστοσελίδας του τέως Υπουργείου Πολιτισμού, την εικονική περιήγηση στο [θέατρο της Επιδαύρου](#) και την αναζήτηση ορισμών στο [Λεξικό του σχολικού βιβλίου](#)

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

και στα [λεξικά](#) της Πύλης για την Ελληνική Γλώσσα, που τους πρότεινε το Φύλλο Εργασίας την αγνόησαν εντελώς. Το γλωσσάρι περιορίστηκε σε μια τελευταία διαφάνεια με τα μηχανήματα του αρχαίου θεάτρου.

Τα ίδια τα μέλη της ομάδας αξιολόγησαν την εργασία τους ως ανεπαρκή και κάποια από αυτά διαμαρτυρήθηκαν ότι «δεν είχαν χρόνο», δικαιολογώντας έτσι την απουσία ουσιαστικής συμμετοχής τους στο τελικό αποτέλεσμα.

Στην ΟΜΑΔΑ 4^η: [ΠΩΣ ΓΙΝΟΤΑΝ Η ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΩΝ ΣΥΜΒΑΝΤΩΝ;](#) από το Φύλλο Εργασίας της 4^{ης} ομάδας αφαιρέθηκε η δραστηριότητα που προβλέπει τη μετάπλαση του Προλόγου της «Ελένης» σε επικό κείμενο και την απαγγελία του από τους μαθητές, και μετατέθηκε χρονικά να πραγματοποιηθεί μετά το τέλος της διδασκαλίας του Προλόγου, όταν οι μαθητές θα έχουν αφομοιώσει τον ευριπίδειο μύθο.

Η τέταρτη ομάδα κλήθηκε να προσεγγίσει τον τρόπο παρουσίασης των γεγονότων στη διάσταση της «όψεως» (στο σενάριο δίνεται έμφαση στο προσωπείο), στη διάσταση του «μέλους», αλλά και στη διάσταση της αναπαράστασης, της «μιμήσεως» και να δημιουργήσει μία σχετική πολυτροπική παρουσίαση.

Η τέταρτη ομάδα ακολούθησε και αυτή επιλεκτική διαδρομή στην επεξεργασία του Φύλλου Εργασίας και εστίασε αποκλειστικά στο θέμα της «όψεως». Δημιούργησε ένα βιντεάκι με εικόνες προσωπείων (όχι μόνο θεατρικών) και κάποιες αγγειογραφίες, με επική μουσική επένδυση, αλλά φειδωλό σε κείμενο. «Τις μάσκες τις φορούσαν για να μην τους αναγνωρίζουν οι θεατές την ώρα της παράστασης», συμπέρανε η 4^η ομάδα, μπερδεύοντας τη λειτουργία των προσωπείων στο θέατρο με αυτή στα καρναβαλικά δρώμενα.

Αν και δεν επιτεύχθηκαν οι αρχικοί στόχοι του Φύλλου Εργασίας, ωστόσο τα μέλη της 4^{ης} ομάδας συνεισέφεραν όλα με «υλικό», κατοχυρώνοντας έτσι την ομαδικότητα της συνεργασίας, ενώ ένας πιο «έμπειρος» μαθητής ανέλαβε να δημιουργήσει το βιντεάκι, κάτι «πολύ πιο εντυπωσιακό από μια απλή παρουσίαση»,

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

κάνοντας την ομάδα του «υπερήφανη» και τους άλλους συμμαθητές τους να «ζηλέψουν»...

Στην ΟΜΑΔΑ 5^η: [ΠΟΙΑ ΕΙΝΑΙ ΤΑ ΜΕΡΗ ΤΗΣ ΤΡΑΓΩΔΙΑΣ](#): οι μαθητές κλήθηκαν να καταλήξουν επαγωγικά στην τυπική δομή τραγωδίας διερευνώντας τραγωδίες στον [Μικρό Απόπλου](#) και στο κείμενο της «[Ελένης](#)» από το Ψηφιακό Σχολείο και εντοπίζοντας τους όρους στην [Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα](#) και, ακολούθως, εντοπίζοντας βίντεο για κάθε έναν από αυτούς στην ιστοσελίδα του [Κρατικού Θεάτρου Βορείου Ελλάδος](#) και του [Εθνικού Θεάτρου](#) να συντάξουν έναν πίνακα με δύο «ομάδες»: τα διαλογικά μέρη και τα λυρικά μέρη της τραγωδίας και να εντάξουν όλο το υλικό της έρευνάς τους σε μία πολυτροπική παρουσίαση.

Η εργασία της ομάδας πέρασε από δυο στάδια. Πρώτα συνέταξαν μια παρουσίαση βασισμένη αποκλειστικά στον λόγο και κατόπιν την εμπλούτισαν με οπτικό υλικό μετατρέποντάς την σε πολυτροπική. Έδειξαν μάλιστα υπερβάλλοντα ζήλο, καθώς πρόσθεσαν και διαφάνειες που αναφέρονται στα χαρακτηριστικά της τέχνης των μεγάλων τραγικών.

Στις δυο διδακτικές ώρες που αφιερώθηκαν στην παρουσίαση των εργασιών, πέρα από τις ειδικότερες παρατηρήσεις για κάθε ομάδα (που ήδη έχουν σημειωθεί πιο πάνω), δόθηκε ιδιαίτερη έμφαση και στον τρόπο παρουσίασης της εργασίας στην ολομέλεια. Οι μαθητές μέσα από συζήτηση κατέληξαν ότι δεν πρέπει απλά να «διαβάζουν-απαγγέλλουν» τα κείμενά τους, αλλά να τα αναδεικνύουν, να τα «παρουσιάζουν» αγγίζοντας το κοινό τους, όπως επικοινωνούν με το κοινό τους οι ηθοποιοί.

[Γ' Φάση](#)

Η τρίτη φάση του σεναρίου που προβλέπει τη σύνταξη ενός συνεργατικού άρθρου με τίτλο «Είναι λοιπόν η τραγωδία», όπως οργανώνεται στο [κοινό Φύλλο Εργασίας](#), παραλείφθηκε τελικά, γιατί η εφαρμογή διήρκεσε τρεις εβδομάδες και οι μαθητές

είχαν αρχίσει να κουράζονται. Προκρίθηκε, λοιπόν, να γίνει σχετική προφορική συζήτηση σε μια διδακτική ώρα με αφορμή και τη διδασκαλία της υπόλοιπης – εκτός σεναρίου – εισαγωγής.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΣΤ. ΦΥΛΛΟ/Α ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Α' Φάση

Οι μαθητές χωρισμένοι σε 4 ομάδες.

ΚΟΙΝΟ ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Ομάδα Α. Να αναζητήσετε τις λέξεις «δράμα» και «τραγωδία» στα [Σώματα Κειμένων](#) της Πύλης για την Ελληνική Γλώσσα.

Ομάδα Β. Να επαναλάβετε με ελεύθερη αναζήτηση στο διαδίκτυο.

- Πόσες χρήσεις των λέξεων αυτών μπορείτε να εντοπίσετε; Να καταγράψετε τις απαντήσεις σας σε ένα έγγραφο Google (στο GoogleDrive της τάξης) το οποίο θα μοιραστείτε με τις υπόλοιπες ομάδες.

Ομάδα Γ. Έχετε δει ποτέ αρχαία τραγωδία; Να αναζητήσετε εικόνες και βίντεο στο διαδίκτυο για την «αρχαία τραγωδία». Να αποθηκεύσετε το υλικό σας.

Ομάδα Δ. Να αναζητήσετε εικόνες και βίντεο στο διαδίκτυο για το «αρχαίο δράμα». Να αποθηκεύσετε το υλικό σας.

- Μπορείτε με βάση την έρευνά σας έως τώρα αλλά και προηγούμενες σχετικές γνώσεις ή εμπειρίες σας να καταλήξετε σε κάποια πρώτα συμπεράσματα σχετικά με την προέλευση, τα θέματα, τον χώρο και τον τρόπο παρουσίασης, και τα μέρη της τραγωδίας;
- Να καταλήξετε σε μια συνεργατική παρουσίαση του υλικού σας και των συμπερασμάτων σας δημιουργώντας στο GoogleDrive σχετική παρουσίαση, στην οποία κάθε ομάδα θα συνεισφέρει με διαφάνειες, αξιοποιώντας το υλικό που συγκέντρωσε μέχρι αυτό το σημείο.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Β' Φάση

ΟΜΑΔΑ Ι-ΑΠΟ ΠΟΥ ΠΡΟΗΛΘΕ Η ΤΡΑΓΩΔΙΑ;

- Να εντοπίσετε αρχαία αγγεία που σχετίζονται με το δράμα και την τραγωδία και να τα αποθηκεύσετε. Μπορείτε να ξεκινήσετε την αναζήτησή σας στο [Beazley Archive](#) (Search με όρο αναζήτησης “drama”) και στον [Περσέα](#) (All search options → Art and archaeology search με όρο “drama”). Ποιος θεός απεικονίζεται στα ευρήματά σας; Βρίσκετε εικόνες σχετικές με τη λατρεία του; Υπάρχουν και άλλοι που σχετίζονται με αυτόν; Να εντάξετε τις εικόνες σε έγγραφο Google, να καταγράψετε τι απεικονίζουν, αφού μεταφράσετε με τη βοήθεια του Google Translate τους όρους που δεν γνωρίζετε. Να αναζητήσετε πληροφορίες για αυτούς στο διαδίκτυο και να τις καταγράψετε στο ίδιο έγγραφο Google.
- Να μπειτε στη συγκεκριμένη [ιστοσελίδα για τη μυθολογία](#) και να αναζητήσετε εικόνες αγγείων και πληροφορίες για τη ζωή του Διονύσου και τη λατρεία του. Να τις προσθέσετε στο παραπάνω έγγραφο Google.
- Να αναζητήσετε στο διαδίκτυο βίντεο για τα καρναβάλια και σε μία παράγραφο στο έγγραφο Google να καταγράψετε τι συμβαίνει σε αυτά.
- Να ανιχνεύσετε ομοιότητες και διαφορές σε σχέση με τις διονυσιακές γιορτές και τη λατρεία του Διονύσου σε πίνακα-υπερκείμενο, στον οποίο θα κάνετε υπερσυνδέσεις στο υλικό σας στο ίδιο έγγραφο Google.
- Να εντοπίσετε δράματα με σχετικά θέματα στο αρχείο του [Κρατικού Θεάτρου Βορείου Ελλάδος](#) και να δείτε τα βίντεο και τις φωτογραφίες.
- Σε τι συμπέρασμα καταλήγετε σε σχέση με την προέλευση του δράματος, την τελική διαμόρφωση και την ακμή της τραγωδίας κατά την κλασική εποχή και την επιβίωσή της σήμερα; Να συντάξετε μία πολυτροπική παρουσίαση στην οποία θα εντάσσετε όλο το παραπάνω υλικό

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΟΜΑΔΑ 2- ΒΡΕΙΤΕ ΤΟΝ ΜΥΘΟ!

- Να μπειτε στην ιστοσελίδα του [Κρατικού Θεάτρου Βορείου Ελλάδος](#) και να εντοπίσετε στη *Σύνθετη Αναζήτηση* σύγχρονες παραστάσεις τραγωδιών.
- Να επιλέξετε τουλάχιστον πέντε τραγωδίες και των τριών τραγικών ποιητών (μία από τις οποίες μπορεί να είναι η «Ελένη»), να δείτε τα σχετικά βίντεο, προγράμματα και φωτογραφίες και να καταγράψετε τις πρώτες παρατηρήσεις σας σχετικά με την υπόθεση και τα πρόσωπα των τραγωδιών σε μία παράγραφο σε έγγραφο Google.
- Να συμπληρώσετε τις γνώσεις σας με έρευνα στο διαδίκτυο: μπορείτε να συμβουλευτείτε την ιστοσελίδα [Φιλολογικά Βήματα στο Web](#), ενώ για πληροφορίες σχετικά με τα πρόσωπα που πρωταγωνιστούν το περιβάλλον [Myth Index](#).
- Θα μπορούσατε να κατατάξετε τα θέματα των τραγωδιών σε «ομάδες»; Να δημιουργήσετε συνεργατικά μία σχετική πολυτροπική παρουσίαση.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΟΜΑΔΑ 3 - ΔΕΙΤΕ ΤΟΝ ΧΩΡΟ!

- Να μπειτε στην ιστοσελίδα του [Κρατικού Θεάτρου Βορείου Ελλάδος](#) και να εντοπίσετε στη *Σύνθετη Αναζήτηση* σύγχρονες παραστάσεις τραγωδιών.
- Να επιλέξετε τουλάχιστον πέντε τραγωδίες (μία από οποίες μπορεί να είναι η «Ελένη»), να δείτε τα σχετικά βίντεο και να καταγράψετε τις πρώτες παρατηρήσεις σας σχετικά με τον χώρο παρουσίασης των τραγωδιών σήμερα σε ένα περιγραφικό κείμενο μίας παραγράφου σε έγγραφο Google.
- Να αναζητήσετε αρχαία θέατρα στον [διαδραστικό χάρτη](#) και εικόνες τους στο [φωτογραφικό αρχείο](#) και ελεύθερα στο διαδίκτυο.
- Να δημιουργήσετε παρουσίαση με τις εικόνες και να προσπαθήσετε να περιγράψετε ό,τι βλέπετε σε ένα περιγραφικό κείμενο μίας παραγράφου στο ίδιο έγγραφο Google
- Να περιηγηθείτε εικονικά στο [αρχαίο θέατρο της Επιδαύρου](#).
- Να εντοπίσετε στην εικονική περιήγηση στο αρχαίο θέατρο της Επιδαύρου τα μέρη του αρχαίου θεάτρου και να τα περιγράψετε σε ένα περιγραφικό κείμενο μίας παραγράφου στο παραπάνω έγγραφο Google. Να μεταφράσετε με τη βοήθεια του Google Translate τους όρους που δε γνωρίζετε. Να επιβεβαιώσετε την ερμηνεία των όρων στο [Λεξικό όρων του σχολικού βιβλίου](#) ή στα [λεξικά](#) της Πύλης για την Ελληνική Γλώσσα.
- Να αναζητήσετε εικόνες και πληροφορίες για τα [μηχανήματα του αρχαίου θεάτρου](#) στην ιστοσελίδα για την αρχαία τεχνολογία του Κέντρου [Νόησις](#).
- Να δημιουργήσετε μια πολυτροπική παρουσίαση με όλο το υλικό που συλλέξατε και να συντάξετε και ένα Γλωσσάρι για το αρχαίο θέατρο.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΟΜΑΔΑ 4 -ΠΩΣ ΓΙΝΟΤΑΝ Η ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΩΝ ΣΥΜΒΑΝΤΩΝ;

- Να μπειτε στην ιστοσελίδα του [Κρατικού Θεάτρου Βορείου Ελλάδος](#) και να εντοπίσετε στη *Σύνθετη Αναζήτηση* σύγχρονες παραστάσεις τραγωδιών.
- Να επιλέξετε τουλάχιστον πέντε τραγωδίες (μία από τις οποίες μπορεί να είναι η «Ελένη»), να δείτε τα σχετικά βίντεο, φωτογραφίες και προγράμματα, να ακούσετε ήχους και να καταγράψετε σε μία παράγραφο τις πρώτες παρατηρήσεις σας σχετικά με τον τρόπο παρουσίασης των τραγωδιών σήμερα σε έγγραφο Google.
- Να αναζητήσετε στοιχεία και εικόνες για τη μάσκα στην εφαρμογή [«Όψεις του προσώπείου»](#). Να τα αποθηκεύσετε.
- Να αναζητήσετε μουσικά δείγματα αρχαίας ελληνικής μουσικής σε μορφή ήχου ή βίντεο. Μπορείτε να ξεκινήσετε από την ιστοσελίδα του [Λύραυλου](#). Να τα ακούσετε.
- [Να επιλέξετε το [βίντεο](#) της παράστασης της «Ελένης» που είναι σχετικό με τον Πρόλογο, και να παρουσιάσετε το περιεχόμενό του ως εξής: ως [ραψωδοί](#), ως [αιδοί](#) (για να θυμηθείτε τη δουλειά του ραψωδού και του αιδοού μπορείτε να ανατρέξετε στο διαδίκτυο για πληροφορίες και εικόνες), ως [πρόσωπα της τραγωδίας](#) και ως [Χορός](#) της τραγωδίας. Να βιντεοσκοπήσετε την προσπάθειά σας και να συγκρίνετε τα βίντεο. Να ακούσετε πώς παρουσιάζει η ηθοποιός Στεφανία Γουλιώτη ένα [απόσπασμα](#) από τη ραψωδία Β της «Ιλιάδας» στο πλαίσιο των παραστάσεων του Εθνικού Θεάτρου. Να καταγράψετε τις παρατηρήσεις σας στο ίδιο έγγραφο Google.] – **Η συγκεκριμένη δραστηριότητα παραλείφθηκε στην παρούσα εφαρμογή.**
- Τι παρατηρείτε ως προς τον τρόπο παρουσίασης της τραγωδίας; Να καταγράψετε τα συμπεράσματά σας στο παραπάνω έγγραφο Google και να

δημιουργήσετε με αυτά ένα άρθρο-υπερκείμενο, όπου θα εντάξετε όλο το σχετικό υλικό. Να το μοιραστείτε με τις υπόλοιπες ομάδες.

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΟΜΑΔΑ 5 - ΠΟΙΑ ΕΙΝΑΙ ΤΑ ΜΕΡΗ ΤΗΣ ΤΡΑΓΩΔΙΑΣ;

- Να εντοπίσετε [αρχαίες τραγωδίες](#) και τη δομή της «[Ελένης](#)» του Ευριπίδη στο Ψηφιακό Σχολείο.
- Να συγκρίνετε τις τραγωδίες μεταξύ τους και να καταλήξετε σε μια τυπική δομή αρχαίας ελληνικής τραγωδίας. Να την καταγράψετε σε ένα έγγραφο Google.
- Να διερευνήσετε κάθε όρο από τα μέρη της τραγωδίας (κατά ποσόν μέρη) χωριστά στην [Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα](#). Αν δεν είστε ικανοποιημένοι από τα ευρήματά σας, μπορείτε να κάνετε ελεύθερη αναζήτηση στο διαδίκτυο. Να συμπληρώσετε το παραπάνω έγγραφο Google.
- Να αναζητήσετε βίντεο για κάθε μέρος της τραγωδίας στην ιστοσελίδα του [Κρατικού Θεάτρου Βορείου Ελλάδος](#) και του [Εθνικού Θεάτρου](#), αλλά και με ελεύθερη αναζήτηση στο διαδίκτυο. Να καταγράψετε και να περιγράψετε με λεπτομέρεια ό,τι παρατηρείτε σε αυτά τα βίντεο σε σχέση με το περιεχόμενο και τον τρόπο παρουσίασης σε παραγράφους στο έγγραφο Google. Ταυτίζονται οι παρατηρήσεις σας με τους ορισμούς που εντοπίσατε στα κατά ποσόν μέρη; Δείτε και το σχολικό σας βιβλίο [Ιστορία της Αρχαίας Ελληνικής Γραμματείας](#). Αν υπάρχουν διαφορές, να επιχειρήσετε να τις καταγράψετε σε έγγραφο Google.
- Να επιχειρήσετε να κατατάξετε τα μέρη της τραγωδίας σε δύο ομάδες, με βάση αυτά που παρατηρείτε σε σχέση με τον τρόπο αναπαράστασης, σε μία πολυτροπική παρουσίαση, όπου θα εντάξετε σχόλιά σας και το υπόλοιπο υλικό.

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Γ' Φάση - Αυτή η φάση παραλείφθηκε στην παρούσα εφαρμογή.

ΚΟΙΝΟ ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΛΟΙΠΟΝ ΓΙΑ ΕΣΑΣ Η ΤΡΑΓΩΔΙΑ;

- Αποστολή σας είναι να συντάξετε συνεργατικά άρθρο σε έγγραφο Google με τίτλο «Είναι λοιπόν η τραγωδία...», όπου κάθε ομάδα μπορεί να συνεισφέρει το υλικό που παράγαγε στην προηγούμενη φάση. Το άρθρο θα έχει τη μορφή υπερκειμένου.
- Να επιχειρήσετε να δώσετε έναν σύντομο ορισμό της τραγωδίας σε έγγραφο Google. Να διατηρήσετε όλα τα σχόλια και τους ορισμούς όλων των ομάδων στο ίδιο έγγραφο.
- Με βάση την έρευνά σας, δικαιολογείται ο ορισμός του Αριστοτέλη για την τραγωδία; Μπορείτε να τον δείτε μεταφρασμένο στο σχολικό σας βιβλίο της [Ιστορίας της Αρχαίας Ελληνικής Γραμματείας](#).
- Να προσθέσετε τις παρατηρήσεις σας στο άρθρο.
- Να αναρτήσετε το άρθρο στην ιστοσελίδα του σχολείου.

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Ζ. ΑΛΛΕΣ ΕΚΔΟΧΕΣ

Όπως επισημαίνεται από τη συντάκτη της διδακτικής πρότασης, το συγκεκριμένο σενάριο επιχειρεί να διδάξει σημεία της εισαγωγής στο δράμα και στην τραγωδία. Με την ίδια (επαγωγική) λογική θα ήταν δυνατόν να διδαχτούν και τα σχετικά με την οργάνωση των δραματικών αγώνων στην αρχαιότητα: το πιο κοντινό στους μαθητές θα μπορούσαν να είναι οι Πανελλήνιοι Μαθητικοί Καλλιτεχνικοί Αγώνες (αρχαίο δράμα), εφόσον μπορεί να εξασφαλιστεί σχετικό ψηφιακό υλικό. Επίσης, σε συνεργασία με τον καθηγητή των Εικαστικών και της Μουσικής οι μαθητές θα μπορούσαν να κατασκευάσουν προσωπεία και μουσικά έργα με έμπνευση από το αρχαίο δράμα ή σε συνεργασία με τον καθηγητή της Τεχνολογίας να δημιουργήσουν μια μακέτα αρχαίου θεάτρου ή κάποια από τα μηχανήματα του αρχαίου θεάτρου σε μικρογραφία.

Το σενάριο θα ήταν δυνατόν να αποτελέσει τη βάση για μεγαλύτερη εργασία τύπου Project ή Πολιτιστικό πρόγραμμα για το αρχαίο δράμα και τις επιβιώσεις του. Εύλογα, επίσης, προκύπτει και η σύνδεση με το μάθημα της Θεατρολογίας και γενικότερα τη Θεατρική Αγωγή.

Η. ΚΡΙΤΙΚΗ

Η συγκεκριμένη εφαρμογή μπορεί να εγγράψει στα υπέρ της τη διενέργειά της στο μεγαλύτερο μέρος της σε εικονικό συνεργατικό περιβάλλον (GoogleDrive) με ασύγχρονη επικοινωνία των μελών των ομάδων. Χωρίς το «προστατευτικό δίκτυο» της καθοδήγησης της διδάσκουσας, οι μαθητές «αναγκάστηκαν» να πάρουν μόνοι πρωτοβουλίες, να μοιράσουν ρόλους και υποχρεώσεις, να συσφίξουν τις σχέσεις τους, να συνδιαμορφώσουν τις εργασίες τους, να πάρουν ιδέες από τα κείμενα των

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

άλλων και κυρίως να εντάξουν το διαδίκτυο μέσα στη μαθησιακή διαδικασία, όχι απλά ως πηγή άντλησης πληροφοριών, αλλά σε ένα συνεργατικό πλαίσιο.

Υπήρξαν βέβαια και προβλήματα. Όπως το προέβλεψε η συντάκτης του σεναρίου, ορισμένες δραστηριότητες που σχετίζονται με ανοιχτά αρχαιολογικά περιβάλλοντα δυσκόλεψαν τους μαθητές, τόσο ώστε να παραιτηθούν από το 1^ο Φύλλο Εργασίας της Β' φάσης. Σε αυτό συνέβαλε και το γεγονός ότι η εργασία σε ψηφιακό περιβάλλον και όχι μέσα στην τάξη δεν επέτρεψε την άμεση παρέμβαση της διδάσκουσας.

Η σημαντικότερη, πάντως, δυσκολία των μαθητών ήταν η επιλογή του ουσιώδους μέσα στο πλήθος των πληροφοριών και κυρίως η οικοδόμηση «προσωπικού νοήματος». Πέρα από την καταφυγή στην *Αντιγραφή-Επικόλληση* και την απουσία αναφοράς των πηγών, με το δικαιολογητικό ότι αυτές δίνονται στα Φύλλα Εργασίας, οι μαθητές προσέγγισαν τον χώρο του αρχαίου δράματος επιδερμικά. Ίσως η ανωριμότητα της ηλικίας και η έλλειψη σχετικών εμπειριών δεν τους επιτρέπει ακόμη να εμβαθύνουν. Κατά την παρουσίαση των εργασιών των ομάδων, η διδάσκουσα αναγκάστηκε πολλές φορές να οργανώσει τις σκόρπιες πληροφορίες, είτε με κατευθυντήριες ερωτήσεις είτε με παρεμβατικό λόγο, αποκαθιστώντας το λογικό και ιστορικό νήμα των πραγμάτων. Όπως σημειώνει και η συντάκτης του σεναρίου, ιδανική θα ήταν η διδασκαλία όλης της εισαγωγής μέσα από ίδιο το αρχαίο κείμενο, ώστε η αυτή να αποκτήσει περισσότερο νόημα για τους μαθητές.

Θ. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Cope, B. & M. Kalantzis (eds). 2000. *Multiliteracies. Literacy Learning and the Design of Social Futures*. London: Routledge.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Joyce, B., Weil, M. & E. Calhoun. 2009. Διδακτική μεθοδολογία. Διδακτικά μοντέλα. Μτφρ. Ν. Κουβαράκου. Αθήνα: Έλλην.

Κουτσογιάννης, Δ. 2012. «Ο ρόμβος της γλωσσικής εκπαίδευσης». Στο *Μελέτες για την ελληνική γλώσσα. Πρακτικά της 32^{ης} Συνάντησης του Τομέα Γλωσσολογίας Α.Π.Θ.* Θεσσαλονίκη: ΙΝΣ (Ίδρυμα Μ. Τριανταφυλλίδη), 208-222.

http://ins.web.auth.gr/images/MEG_PLIRI/MEG_32_208_222.pdf

Kress, G. & T. van Leeuwen. 2001. *Multimodal Discourse. The Modes and Media of Contemporary Communication*. London: Arnold.

Lesky, A. 1989. *Η τραγική ποίηση των Αρχαίων Ελλήνων*. Μτφρ. Ν. Χ. Χουρμουζιάδης. Αθήνα: ΜΙΕΤ.

Vernant, J.- P. 2000. *Μύθος και θρησκεία στην αρχαία Ελλάδα*. Μτφρ. Μ. Ι. Γιόση. Αθήνα: Σμίλη.

Vernant, J.- P. & P. Vidal - Naquet. 1988 [1974]. *Μύθος και τραγωδία στην αρχαία Ελλάδα*. Μτφρ. Στ. Γεωργούδη, Β' τόμος: Μτφρ. Α. Τάττη, 1991. Αθήνα: Δαίδαλος Ι. Ζαχαρόπουλος.

West, M. L. 1999. *Αρχαία Ελληνική Μουσική*. Μτφρ. Στ. Κομνηνός. Αθήνα: Παπαδήμας.

Χριστόπουλος, Μ. 2000. *Μυθικά θέματα με δραματικό προσωπείο. Μελέτη για την τραγωδία και την κωμωδία*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ